

Ad XV. De historische critiek is voor mij ook veroordeeld, als ze de goddelijkheid en betrouwbaarheid der Schrift aantast, omdat ze juist daardoor de zekerheid van ons kindschap en de hoop der heerlijkheid bij ons zou ondermijnen. Alleen dan acht ik haar geoorloofd — ik vind haar dan tevens noodzakelijk — als ze den historischen oorsprong der Schrift en haar deelen onderzoekt, haar menschelek karakter en haar eindigen vorm.

Ad XVI. Dat geloof ik alleen wat „de werkelijkheid of waarheid en zuiverheid“ der geloofsuitingen en geloofsvoorstellingen betreft — voor het geloof zelf, het geloof des harten, kan de H. Schrift voor ons geen maatstaf zijn, eenvoudig omdat de aan dien maatstaf te meten grootheid ons ontsnapt. Alleen God is Kenner en Beoordeelaar der harten.

Ad XVII. Hiermede in overeenstemming, geloof ik, dat er eene „Christus-ervaring“ is, die wel door haar bezitters aan de Schrift mag en moet getoetst worden, maar niet door anderen, niet door ons, aangezien dit niet kan.

„Blijft bovendien mogelijk, dat de harmonie van denken, willen en gevoelen bij den eenen Christen minder krachtig aanwezig is dan bij den anderen; dat de een het mystieke verheft ten koste van het intellectuele, gelijk de ander het intellectuele ten koste van het mystieke. Historische herkomst, reactie tegen het onbevredigende eener niet-congeniale geestelijke strooming en ook karakter kunnen hier meespreken. In elk geval kan die „Christus-ervaring“, die van „zonde en genade“ spreken doet, niet vrucht zijn van het natuurlijke menschenhart. En indien dit niet — waarvan is ze dan de vrucht? Ik weet geen ander antwoord dan dit: van de werking des H. Geestes.“

Ad XVIII. Het geloof is kennis en vertrouwen, maar met Calvijn meen ik te mogen zeggen, dat die kennis „niet zoozeer in de hersenen als in het hart zetelt.“ Het geloof, het ware en zaligmakende, is niet historische kennis — nog vertrouwen des harten. Maar: kennis des harten en vertrouwen des harten. En dat beide in één: ik ken Hem, op Wien ik vertrouw, ik vertrouw, rust in Hem, Dien ik ken.

Het tweede deel der vraag omtrent de logische orde verklaar ik niet te begrijpen, tenzij men hechte aan het primaat van het intellect, waarvoor ik persoonlijk terugdeins.

Ad XIX. Met de geciteerde uitdrukking op pag. 50 mijner brochure: „Ben ik Gereformeerd?“ bedoel ik niet de eeuwigheid der straf van hen, die verloren gaan, te loochenen, doch slechts — wat ik in mijne lezing over „Tijd en eeuwigheid“ duidelijk en breeder heb gezegd — dat naast de besliste uitspraken van het N. T. omtrent de eeuwigheid der straf staat die onvergelykelijk-diepzinnige uitspraak van Paulus, welke oneindige perspectieven ons schijnt te openen, als hij het einddoel der Christus-regeering stelt in het „God alles en in allen.“ Aangezien deze uitspraken beide in de H. S. voorkomen en ik de H. S. Gods Woord acht, buig ik mij voor beide.

Dit antwoord gaf hoop, dat hr. N. tot andere gedachten was gekomen, maar de verdere bespreking bewees helaas het tegendeel, zooals ik een volgend maal hoop aan te toonen.

K. D.

— Na veertig jaren.

Als één blad roden heeft om mee te jubelen met de jubilerende Vrije Universiteit dan is het wel „De Reformatie.“

Gerust kan getuigd, dat, wanneer onze Universiteit niet ware opgericht of na een korten tijd levens aan bloedaarmoede ware bezweken, ons blad nooit ware geboren.

Wij komen niemands eer te na, wij doen aan de verdienste van geen andere stichting te kort, wanneer wij het met dank aan Hem, die Koning is over Zijn kerk, maar Wien ook macht gegeven is over het erf der wetenschap, uitspreken, dat het de Vrije Universiteit geweest is, die aan de reformatische acties der 19de eeuw stuwkracht, élan eenerzijds, versteviging, verdieping anderzijds heeft verleend.

Ze heeft ondanks alle bestrijding uit vroeger en later tijd haar bestaansrecht overvloedig bewezen, maar ook haar levensvatbaarheid duidelijk getoond.

Ze is gegroeid.

Niet sterk genoeg naar onzen wensch.

Maar wel krachtig genoeg om den tegenstander respect af te dwingen.

Wat ons Gereformeerde volk van haar genieten mocht, valt niet in kort bestek weer te geven.

Het behoeft ook niet te worden uitgemeten.

De feiten spreken voor zichzelf.

Welk een weemoedige gedachte, dat hij, die meer dan iemand onze Reformatie der 19de eeuw mag heeten, die als de Vader onzer Universiteit mag gehuldigd, thans in het feestgenot niet kan deelen! Lang bleef hij stoere grijsaard. Maar naar de laatste berichten verminderen langzamerhand zijn krachten. Wij worden er op voorbereid, dat wij hem eerlang zullen moeten missen. Zij, die aan zijn voeten hebben gezeten, die als student met hem hebben getweept, voelen pijn. Dan — de wil des Heeren geschiede!

Daartegenover werden wij verblijd door de gun-

stige wending, welke de krankheid van onzen grooten Bavinck heeft genomen. Worden spoedig de vroegere krachten hem herschonden en blijve hij lang de roem van onze Universiteit.

Veertig jaren! Het is een periode van symbolische beteekenis.

Ontwikkele onze Alma Mater zich in een nieuw veertigtal jaren met verrassende snelheid!

Nog vele faculteiten roepen om voorziening.

Aan geld ontbreekt het onze Gereformeerden niet geheel.

Heeft Dr. Hania niet becijferd, dat hun vermogen de laatste jaren met 60 miljoen vermeerderd is? Kome dit ook onze Universiteit ten goede!

En dat zij in onzen felbewogen tijd dan sta:

trouw aan het beginsel, met hechten hand aan het verleden gebonden,

met heldere visie op de realiteit,

met ongeschokt vertrouwen in de toekomst, die op triomf van de eeuwige beginselen van Gods Woord moet uitloopen!

HEPP.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Het Amsterdamsche Evangelisatierapport.

Den 10en April 1919 benoemde de Kerkeraad der Geref. Kerk te Amsterdam eene commissie om hem van advies te dienen inzake den Evangelisatie-arbeid. Het was niet de eerste maal, dat hij zich met dit vraagstuk bezighield. In December 1908 toch verscheen een rapport, aan den Kerkeraad uitgebracht door de predikanten J. C. Sikkink en P. J. Wijminga en de ouderlingen J. Donwes en W. Kirchner, dat getiteld was: „Wat kan er, nevens den Dienst des Woords en het Huisbezoek gedaan worden, om de van de Kerk afdwalenden weder onder de beademing van het Woord Gods te brengen?“ Dit rapport maakt een onderscheid tusschen de „afdwalenden“ en de „afgedwaalden“, die buiten de kerk, vervreemd van het Woord en den dienst des Heeren voortleven. Ten opzichte van deze laatste sprak het de meening uit, dat evangelisatie onder deze afgedwaalden vooral van den wijkarbeid moet uitgaan. Uitgesproken werd, dat het geen overtoelinge weelde mocht heeten, indien elke wijk een afzonderlijken predikant voor den Evangelisatie-arbeid had en tevens werd er op gewezen, dat ook bekwame leden der gemeente zich geheel of gedeeltelijk als gesalarieerde hulpkrachten aan dien arbeid zouden kunnen wijden. Zelfs werd het de taak der kerk genoemd door opleiding krachten hiervoor te vormen. Dit verstrekkende rapport werd in zooverre gevolgd, dat de evangelisatie gansch en al werd overgelaten aan de wijken: geen evangelisatiepredikant werd er door den kerkeraad benoemd, geen localiteit geopend, geen opleiding ingesteld. Alle arbeid bleef geheel overgelaten aan het initiatief en de financiële kracht van de wijken.

„Zonder Mij kunt gij niets doen“ geldt wel van den Heere Jezus Christus, maar gelukkig niet van de Kerk. Dat bleek ook hier. Op initiatief van de wijken ontstond allerlei evangeliseerende arbeid. Slechts in twee van de tien wijken werd gansch niets gedaan. In de andere wijken ontstonden verschillende vormen van arbeid als:

Zondagscholen met daaraan verbonden huisbezoek.

Jongens- en Meisjesvergaderingen.

Bibliotheken.

Commissiën voor traktaatverspreiding en huisbezoek. O.a. werden er in eene wijk 6000 kandelars en 13.000 traktaatjes per jaar verspreid en in eene andere 196 adressen per week van lectuur voorzien.

Drie wijken kregen een wekelijksche Bijbellesing, waarvan twee in een eigen Evangelisatielokaal.

Een der wijken begon een eigen bijbelcolporteur aan te stellen. Deze zag zijn arbeid al spoedig tot andere wijken uitgebreid, speciaal wat het houden van openluchtsamenkomsten aangaat. Daardoor begonnen andere wijken ook financieelen steun hiervoor te bieden.

Wij krijgen dus dezen toestand.

1o. Waar de wijkarbeid geheel op eigen kracht is aangewezen, ontstaat er gebrek aan localiteit enz. Een bloeiende wijkarbeid met vele vertakkingen gaat wegens gebrek aan financiën te niet.

2o. In één wijk begint een centrale arbeid op te komen, waartoe eenige wijken zich vrijwillig combineeren. Hier groeit alzoo de arbeid spontaan boven de wijkindeeling uit.

3o. Ook in andere wijken openbaart zich behoefte aan centralisatie, leiding en opleiding.

Alzoo niet academisch aan de orde gesteld, maar onder stuwijng der omstandigheden, zag de kerkeraad zich in het voorjaar 1919 opnieuw geplaatst voor de vraag: „Wat is de roeping van de Kerk inzake den Evangelisatie-arbeid?“ Ter beantwoording dezer vraag werd eene commissie ingesteld, bestaande uit de predikanten Wielenga en Fernhout en de ouderlingen Van Oversteeg en Kirchner. Aan deze commissie hebben wij te danken, wat ik kortelingshalve noemde: Het Amsterdamsche Evangelisatierapport.

De opdracht der commissie viel in tweeën uiteen: 1o. van advies te dienen in de principiële vraag of naar Gods Woord de zoogen. Evangelisatie-arbeid tot de roeping der geïnstitueerde Kerk

behoort en 2o. te adviseeren omtrent de wijze, waarop in dien arbeid meer eenheid zou kunnen worden gebracht en tot grootere krachtsinspanning zou zijn te geraken.

Ten opzichte van het eerste punt kan men bijna zijne oogen niet gelooven. Is dat een vraag in 1919, elf jaren na het rapport Sikkink e.s., na de Geref. congressen voor Evangelisatie, na de opwekking van de Generale Synode der Geref. Kerken. Buiten werd mij dikwijls door predikanten gevraagd: „Maar moet men daar te Amsterdam nog over denken?“ Helaas, het bleek noodig.

In een tiental bladzijden druks heeft de commissie deze principiële vraag onder de oogen gezien. Terecht begint zij met uit te spreken, geen nieuw licht op dit punt te kunnen ontsteken. Toch heeft zij in een kort bestek alle argumenten, ontleend aan de H. Schrift, het Kerkrecht en de Liturgie, bijeengebracht, die duidelijk in het licht stellen, hoe de Kerk hier een taak heeft. Men kan zich bij het lezen dezer klemmende motiveering niet anders dan schamen, verbazen en bedroeven, dat deze dingen onder ons nog geen volkomen zekerheid hadden.

De commissie gaat dan over tot de bespreking van de wijze, waarop de Kerk hare roeping heeft te vervullen. Zij komt daarbij tot deze conclusie: dat de Kerk dit heeft te doen door de ambtelijke prediking des Woords.

„De Kerk heeft het haar door Christus geschonken orgaan voor de prediking des Woords ook in den arbeid der Evangelisatie te werk te stellen.“ De commissie bedoelt hiermede niet de prediking in de kerken. Daarvan erkent zij: „deze wordt door de verdoodden niet gezocht en beantwoordt niet aan hunne behoefte.“ Neen, de commissie wil zoo spoedig mogelijk één en zoodra de financiën het toelaten, meerdere Dienaren des Woords voor het werk der Evangelisatie beroepen. „Inmiddels brenge ze door hare Dienaren, in opzettelijk daarvoor belegde samenkomsten, het Evangelie tot de schare.“ Ik aarzel niet deze conclusie hoogst belangrijk te noemen. Belangrijk niet alleen voor de groote steden, maar ook voor onze dorpskerken. Menig predikant verkwijnt in een kleinen kring, waar hij zich niet kan ontploien. Deze conclusie belicht zijne positie op nieuwe wijze. Zijn arbeid beperkt zich maar niet tot zijne gemeente, maar hij heeft eene profetische roeping voor de gansche plaats zijner inwoning.

Geheel ten onrechte heeft men in deze conclusie eene miskennis van den niet-ambtelijken arbeid gelezen. Een predikant zal zich gaarne laten bijstaan in zijn zware taak en het moet al een heel verwanten leek zijn, die de hulp en leiding van het ambt versmaadt. Niets is dan ook minder de bedoeling van het rapport, dan om den „leekenarbeid“ af te snijden. Immers zegt de commissie: „De Kerk stelde ook madden buiten het ambt, die gaven voor dezen arbeid ontvingen, in haren dienst om onder haar toezicht en leiding werkzaam te zijn.“ Opnieuw wordt aangedrongen op het instellen van eene opleiding en het opsporen van de gaven en krachten, die in de gemeente leven.

Ten opzichte van het principiële gedeelte kwam de commissie tot de volgende conclusiën, die door den kerkeraad werden aangenomen:

1o. Dat het werk der Evangelisatie, als bedoelende de bearbeiding met het Evangelie van hen, die geheel vervreemden van de Kerk, van het Woord en den dienst des Heeren, of hun God te eeniger tijd bekeerung gawe, tot erkenning der waarheid, gegrond is in den goopenbaarden wille Gods;

2o. dat zoowel de geïnstitueerde Kerk, in ambtelijke prediking des Evangelies, als de particuliere geloovigen, in verbreiding van de kennis der waarheid, die naar de godzaligheid is, door alle gepaste middelen, naar het Woord des Heeren, hierin een dure en heilige roeping hebben.

3o. dat voor doeltreffenden arbeid samenwerking van de Kerk met de vrije actie der geloovigen geboden is, in dien zin, dat de openlijke verkondiging des Woords, hetzij dan ambtelijk, hetzij door behulpzels, uitsluitend uitga van de Kerk, als alleen daartoe door den Heere gemachtigd, en dat de actie der geloovigen sta onder leiding en toezicht van den kerkeraad;

4o. dat de Kerkeraad den in de gemeente geschonken gaven en krachten voor dezen arbeid de gelegenheid dient te openen om zich te ontwikkelen en te oefenen.

Nu bleef de vraag over, hoe deze beginselen te realiseeren. De vraag naar de methode der Evangelisatie is vooral in onze dagen zoo dringend, omdat vele onde middelen en wegen thans uitgediend schijnen te hebben. De commissie heeft de groote ernst en moeilijkheid van het probleem ten volle beseft. Het rapport teekent de wereldstad met hare gecompliceerde verhoudingen, „met hare afzonderlijke wereld van studenten, sportaanbidders, kunstenaars, soldaten, matrozen, fabrieksarbeiders, ateliermeisjes — helaas ook een afzonderlijke wereld van publieke vrouwen, souteneurs, dieven en bedelaars.“ „In de stad“ (gaat het rapport voort), „maakt de wereld meer dan elders propaganda, door de ongehoovige wetenschap der universiteiten, door de pers en door de actie op politiek en sociaal gebied. Het rapport geeft een aantal ontstellende cijfers